

KESKI-SUOMEN LIITTO

capful

Skenaarioiden edellyttämät toimenpiteet

SKENAARIO: YRITYSVALLAN NOUSU JA LUOKKAYHTEISKUNNAN PALUU

	Elinvoimaisuus ja saavutettavuus	Elinympäristö	Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus
MAHDOLLISUUDET	<ul style="list-style-type: none"> Kansainväliset suuryritykset luovat uusia työpaikkoja erityisesti digi- ja datataloudessa sekä bio- ja kiertotaloudessa. Korkea koulutustaso ja tutkimus houkuttelevat ulkomaalaisia investointeja sekä kansainväliset kumppanuudet ja verkostot avaavat uusia markkinoita suomalaisille innovaatioille. Suuryritysten ja korkeakoulujen yhteistyö tuottavat uusia innovaatioita. Korkeasti koulutetut ilmastopakolaiset rikastuttavat työvoimaamme tuoden mukanaan uutta ajattelua ja innovaatioita. Panostus infrastruktuuriin ja tietoliikenneyhteyksiin houkuttelee investointeja. 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuullisuus, luonto ja puhtaus ovat vetovoimatekijöitä, joita tulisi hyödyntää maakunnan markkinoinnissa. Keski-Suomi tarjoaa loistavat mahdollisuudet hyvään elämään ja mm. etätyöskentelyyn. Kansainvälisten osaajien tarpeet tulee identifioida, jotta onnistutaan veto- ja pitovoiman vahvistamisessa. Mahdollisuus kestävän matkailun kehittämiseen sekä matkailupakettien kehittämiseen, jossa yhdistyvät luonto sekä fyysinen ja henkinen hyvinvointi. Maakunnan tulee kääntää eriarvoistuneet ja kuihtuneet asuinalueet mahdollisuudeksi kehittämällä niitä ja houkuttelemalla uusia asukkaita ja investointeja. 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten ja julkisen sektorin tiivis yhteistyö mahdollistaa osaamisen kehittämisen sekä resurssien tehokkaan hyödyntämisen ja synergiaedut. Kansainvälisen kaupan ja monikulttuurisen yhteistyön osaamisen kehittäminen avaa maakunnalle uusia markkinoita ja vahvistaa sen asemaa globaaleilla areenoilla. Kasvava maahanmuutto lisää kulttuurista monimuotoisuutta, mikä rikastuttaa paikallista yhteisöä ja parantaa asukkaiden elämänlaatua. Luovan talouden potentiaali tarjoaa uusia mahdollisuuksia taloudelliseen kasvuun ja työllistymiseen sekä parantaa asukkaiden elinolosuhteita ja hyvinvointia.
UHAT	<ul style="list-style-type: none"> Laaja konsolidoituminen; suurten ulkomaisten toimijoiden omistusosuus kasvaa. Konkurssiaalto suuryritysten markkinavallan kasvaessa. Talouden haavoittuvuus, jos on riippuvainen yhdestä/kahdesta sektorista. Suuri riippuvuus ulkomaisista investoinneista ja markkinoista sekä ulkomaalaisista teknologioista lisää haavoittuvuutta. Suuryritysten koulutustarjonta haastaa perinteisen koulutusjärjestelmän ja liiallinen palvelu suuryrityksille riskeeraa tutkimuksen monimuotoisuuden ja laadun sekä autonomian. Aivovuodon riski, ellei huippuasiantuntijoiden veto- ja pitovoimassa onnistuta. Suurten kaupunkien kasvu aiheuttaa kasvavaa eriarvoisuutta ja taloudellisen potentiaalin heikkenemistä reuna-alueilla. 	<ul style="list-style-type: none"> Saasteet, pandemiat, melu ja mielenterveyden haasteet korostuvat suurissa kaupungeissa. Ilmastopakolaisuuden kasvu johtaa pulaan julkisista palveluista ja infrastruktuurin ylikuormitukseen. Nuorisorikollisuus kasvaa, jos nuoret tuntevat itsensä merkityksettömiksi työvoiman voimakkaan polarisoitumisen myötä. Koulutuksen merkitys heikkenee, kun perustulon varassa eläminen näyttää houkuttelevammalta vaihtoehdolta. 	<ul style="list-style-type: none"> Suuryritysten kasvava vaikutusvalta rajoittaa demokratiaa ja asukkaiden osallisuutta. Suuryritykset tuovat omat terveys- ja koulutuspalvelunsa, mikä lisää eriarvoistumista. Työttömyyden kasvu johtaa syrjäytymiseen ja muihin psykososiaalisiin ongelmiin sekä päihteiden kasvavaan käyttöön. Kasvanut polarisaatio lisää turvallisuusuhkia ja yhteisöllisyyden väheneminen johtaa kasvavaan rikollisuuteen. Kulttuurin laiminlyönti heikentää yhteisöllisyyttä ja pahentaa syrjäytymistä. Fyysinen ja virtuaalisen todellisuuden sekoittuessa moninaisten ärsykkeiden jatkuva vaikutus aiheuttaa mielen hyvinvoinnin haasteita.

SKENAARIO: YRITYSVALLAN NOUSU JA LUOKKAYHTEISKUNNAN PALUU

	Elinvoimaisuus ja saavutettavuus	Elinympäristö	Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus
TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">• Suuryrityssuhteiden vahvistaminen ja kansainvälisten kumppanuuksien edistäminen. Myös tiivis yhteistyön harjoittaminen muiden alueiden kanssa vastaamaan suuryritysten tarpeisiin.• Innovaatiokeskusten tukeminen ja suuryritysten kannustaminen tukemaan startup-yrittäjyyttä innovaatioiden edistämiseksi.• Joustavat työmarkkinat ja verohelpotukset suuryrityksille ja ulkomaisille investoinneille.• Pitkäjänteinen brändäys maakunnan vahvuuksille; positiivinen PR ja markkinointi kansainvälisesti.• Kansainvälisten osaajien tarpeisiin vastaaminen mm. työn (myös puolison) ja asunnon etsinnässä, verotuksessa, kouluasioissa ja kulttuuriin sopeutumisessa.• Infrayhteyksien takaaminen Helsinkiin ja maailman metropoleihin sekä saavutettavuuden kehittäminen tukemaan alueella toimivien suuryritysten tarpeita.• Investoinnit tietoliikenneyhteyksiin, erityisesti reuna-alueilla.• Täsmäkoulutuksen tehostaminen ja yritysyritysten tiivistäminen oppilaitosten kanssa, jotta voidaan vastata suuryritysten tarpeisiin. Englannin kielisen koulutuksen tarjoaminen.• Verotuksen ja tulonjaon uudistaminen; perustulon käyttöönotto. Työttömien kannustaminen vapaaehtoistoimintaan.	<ul style="list-style-type: none">• Ympäristönsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden tukeminen yhdessä suuryritysten ja näiden alihankkijoiden kanssa. Tuki paikallisille yrityksille ja innovaatioille, jotka edistävät kestävä kehitystä.• Ilmastomuutosvaikutusten ennakointi, vihreän siirtymän toimenpiteiden määrittäminen ja toteutus. Kansalaisten aktivoiminen ilmastotoimiin.• Maakunnan ainutlaatuisten ja houkuttelevien elinympäristöjen tunnistaminen sekä tuotteistaminen ja markkinoiminen uusien asukkaiden, matkailijoiden ja sijoittajien houkuttelemiseksi.• Asuinympäristöjen suunnittelu, jotka edistävät sosiaalista yhtenäisyyttä ja tukevat sekä perustulolla eläviä työttömiä, ikääntyvää väestöä että kansainvälisiä huippuasiantuntijoita.• Vetovoimaisten kohtaamispaikkojen tarjoaminen ja näiden tukeminen sähköisen liikkumisen yhteiskäyttöjärjestelmillä.• Eriarvoistuneiden ja kuihtuneiden asuinalueiden tukeminen kannustimien ja investointien avulla.• Valmistautuminen ilmastopakolaisuuteen, infrastruktuurin kehittäminen ja palveluiden tarjoaminen.• Ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen, kuten nuorisotoiminta ja turvallisuuspalvelut, nuorisoriikollisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi työttömyyden kasvaessa.• Kestävän matkailun edistäminen.	<ul style="list-style-type: none">• Yritysten sosiaalisen vastuullisuuden tukeminen ja sosiaalisten innovaatioiden edistäminen.• Tuki luovan talouden yrityksille ja startupeille.• Kannustimien ja palkitsemisjärjestelmien luominen, jossa työnteosta vapautunut aika hyödynnetään luovaan tekemiseen, vapaaehtoistyöhön tai muiden hyödyllisten taitojen kehittämiseen (mm. koulutusseteleillä).• Naapuriavun ja yhteisöllisyyden edistäminen alustoilla ja verkostoilla. Vaihdanta- ja jakamistalouden vahvistaminen tukemaan perustulolla eläviä ja ikääntyvää väestöä.• Verkko- ja tietoliikenneyhteyksien kehittäminen. Digitaalisten ja liikkuvien palveluiden tukeminen ja etäyhteyksien kehittäminen keskeisille alueille.• Maahanmuuttajien integroitumisen tukeminen kulttuurien välistä vuorovaikutusta edistävillä toimilla.• Investointien tarjoaminen kulttuuri- ja taidehankkeisiin ja paikallisyhteisöjen kulttuurisen monimuotoisuuden korostaminen.• Panostaminen markkinointiin ja sen laaja-alaisuuteen (globaali, alueellinen, paikallinen).

Skenaarioiden mahdollisuudet ja uhat

KESKI-SUOMEN LIITTO

SKENAARIO: TASAPAINOTTELUA KAKSINAPAISSA MAAILMASSA

	Elinvoimaisuus ja saavutettavuus	Elinympäristö	Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus
MAHDOLLISUUDET	<ul style="list-style-type: none">Bio- ja kiertotalous houkuttelevat osaajia ja yrityksiä. Biomassojen käyttö raaka-aineena ja kuituteknologian kehitys avaavat mahdollisuuksia mm. kestäväan rakentamiseen ja muovin korvaamiseen. Paikallisen bioenergian käyttö vähentää riippuvuutta tuontienergiasta.Keski-Suomen ruoantuotannon potentiaali ja kysyntä kasvaa, mikäli viljelyolosuhteet säilyvät suotuisina.Geopoliittinen epävakaus korostaa kyber- ja puolustusteollisuuden merkitystä sekä mahdollisen Naton tukikohdan roolia alueella. Puolustus- ja ilmailuteollisuus sekä niiden alihankintaverkostot kehittyvät ja laajentuvat.Koulutusmahdollisuudet kasvavat erityisesti puolustuksessa esim. Naton tutkimus- ja koulutusmahdollisuudet.EU-tukirahojen kohdentamisessa Keski-Suomeen on onnistuttu.Voidaan tarjota huippuluokan virtuaaliopetusta nouseville talouksille esim. Afrikassa.Väestöriikkaat maat kuten Afrikka, Aasia ja Etelä-Amerikka nousevat taloudellisesti, tarjoten kaupallisia mahdollisuuksia maiden kanssa, jotka eivät kuulu Kiinavetoiseen blokkiin.Ilmailurobotiikka edistää logistiikkaa.Virtuaalinen saavutettavuus korostuu tasaten fyysiseen saavutettavuuteen liittyviä haasteita.	<ul style="list-style-type: none">Maahanmuuton tasainen jakautuminen tasapainottaa väestön liikkumista ja avaa mahdollisuuksia keskuskaupunkeihin.Panostukset kriittisten materiaalien talteenottoon ja kierrätykseen sekä innovaatioiden, kuten biopohjaisten kuitujen tuotantoon ja hyödyntämiseen, säilyttävät Keski-Suomen luonnon puhtaana.Kohtuulliset asumiskustannukset houkuttelevat lapsiperheitä ja osaajia Keski-Suomeen.	<ul style="list-style-type: none">Paikallisten yhteistyöverkostojen laajeneminen, erityisesti kolmannen sektorin roolin kasvaessa, tukee yhteisöjen resilienssiä ja asukkaiden osallisuutta.Toimijoiden monimuotoisuus palvelujen tuotannossa: Eri toimijoiden rooli palvelujen tuottajana / järjestäjänä / mahdollistajana laajentaa ja monipuolistaa palvelutarjontaa, vastaten paremmin asukkaiden tarpeisiin.Perustulolla elävillä vapautunut aika tarjoaa mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön tai oman osaamisen kehittämiseen, mikä lisää yksilöiden ja yhteisön resilienssiä ja hyvinvointia.Henkinen hyvinvointi ja identiteetti eivät ole enää pelkästään sidottuja työhön. Tämä avaa ovia uusille hyvinvoinnin lähteille, merkityksellisille kokemuksille ja luovuudelle.
UHAT	<ul style="list-style-type: none">Teknologisessa kehityksessä jäädään jälkeen, jos EU epäonnistuu omavaraisuus-pyrkimyksissä.Koveneva kilpailu virtuaalisessa koulutuksessa haastaa Keski-Suomen koulutustoimijoita.Ilmastonmuutoksen aiheuttama metsien tuhoutuminen vähentää biomassan saatavuutta ja haittaa biotuotantoa sekä haastaa Keski-Suomen ruoantuotannon.Keski-Suomen riski jäädä EU:n tärkeiden tukien ulkopuolelle ilman aktiivista edunvalvontaa.	<ul style="list-style-type: none">Globaalit muutokset voivat tuoda Keski-Suomeen turvallisuushaasteita.Lämpötilojen nousu tuo sateisempia kesäkausia ja lyhyempiä talvia. Kosteus tuo ongelmia kiinteiden rakennelmien hoitoon.Kaupungistumisen myötä maaseutualueet autioituvat.EU:n omavaraisuuspyrkimykset saattavat vaikuttaa Keski-Suomen resurssien hyödyntämiseen, kuten biomassan tuotantoon.	<ul style="list-style-type: none">Digitaalisuus ei korvaa fyysistä vuorovaikutusta, mikä voi lisätä erityisesti ikääntyneiden yksinäisyyttä.Geopoliittisten jännitteiden ja informaatiotulvan lisääntyminen pahentaa asukkaiden mielenterveyshaasteita.Teknologian kehittyessä kyberturvallisuus-uhat ja disinformaatio kasvavat.EU-kriittisyys saattaa kasvaa niillä alueilla tai ryhmillä, jotka jäävät EU-tukien ulkopuolelle.

SKENAARIO: TASAPAINOTTELUA KAKSINAPAISESSA MAAILMASSA

	Elinvoimaisuus ja saavutettavuus	Elinympäristö	Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus
TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none"> Keski-Suomen näkyvyyden vahvistaminen, aktiivinen ja tavoitteellinen edunvalvonta EU:n ja Naton suuntaan; tukien ja toiminnan saaminen alueelle mm. Naton tukikohta. Uusiin, korkean tuottavuuden teollisuudenaloihin ja automaatioon panostaminen. Verkostoituminen, yritysysteistyö ja maakunnallinen yhteistyö. Kiertotalouden toimijoiden sekä innovaatio- ja tutkimustoiminnan tukeminen. Infrastruktuurin kehittäminen tukemaan kiertotaloutta. Tutkimuksen ja innovaatioiden tukeminen mm. robotiikassa, automaatioissa ja tekoälyssä yhdessä yritysten ja korkeakoulujen kanssa. EU:n yhteinen terveysdatan valjastaminen hyvinvoinnin edistämiseksi ottaen huomioon EU:n regulaatiot. Alueen uusiutuvan energiatuotannon vahvistaminen huoltovarmuuden näkökulmasta. Digitaaliseen saavutettavuuteen ja tietoliikenneverkkoon panostaminen, erityisesti reuna-alueiden yhteyksien varmistamiseksi. Keski-Suomen infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien saavutettavuuden parantaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja sään ääri-ilmiöihin varautuminen. Vihreät energiaratkaisut. Vesivarantojen suojeleminen ja hyödyntäminen, esim. teknologisten innovaatioiden hyödyntäminen vesien suojelemiseksi. Turvallisuusympäristön parantaminen ja muutosvalmiuden tehostaminen arvioimalla mahdolliset turvallisuusympäristön haavoittuvuudet sekä varmistamalla kriittiset infrastruktuurit ja resurssit sekä eri yhteisöjen osallistaminen turvallisuussuunnitteluun. Asuin ympäristön suunnittelu tavoittelemaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, mm. keskittyen palveluihin ja viheralueisiin. Asuin ympäristöjen suunnittelu, jotka tukevat ilmastopakolaisten ja maahanmuuttajien integroitumista, tarjoamalla monikulttuurisia kohtaamispaikkoja ja koulutusta. Hiljaisten alueiden tunnistaminen, kaavoittaminen ja suojeleminen häiritsevältä melulta. Matkailun haitallisten vaikutusten hallitseminen esimerkiksi kestävän matkailun käytäntöjen edistämällä. 	<ul style="list-style-type: none"> EU-datan hyödyntäminen hyvinvoinnissa kehittämällä alustoja, jotka mahdollistavat terveysdatan käytön tutkimuksessa ja palveluiden parantamisessa. Regulaatiokehitykseen vaikuttaminen, jotta terveysdataa voidaan hyödyntää turvallisesti ja eettisesti. Koulutusohjelmien luominen, jotka keskittyvät disinformaation tunnistamiseen ja kriittisen ajattelun kehittämiseen tekoälyn dominoimassa maailmassa. Vapaaehtoistyöhön kannustaminen tarjoamalla palkitsemisjärjestelmiä ja yhteisöllisiä tiloja. Ikäntyneiden palveluiden ja yhteisöllisen asumisen sekä jakamistalouden tukeminen. Alustojen ja kanavien tarjoaminen naapuriavun ja yhteisöllisen tuen organisointiin. Mielenterveyden tukemiseen panostaminen varhaiskasvatuksesta alkaen.

Skenaarioiden mahdollisuudet ja uhat

KESKI-SUOMEN LIITTO

SKENAARIO: POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ KURJISTUVASSA EUROOPASSA

	Elinvoimaisuus ja saavutettavuus	Elinympäristö	Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus
MAHDOLLISUUDET	<ul style="list-style-type: none">Koko maakunnan asuttaminen ja vihreä siirtymä vahvistavat Keski-Suomen alue- ja elinkeinorakennetta.Kotimaisen ja lähiruuan suosion kasvu avaa ovet elintarviketiennille ja innovatiivisille viljelymuodoille.Tyhjentyneet tehtaot voidaan muuntaa esim. kerrosviljelyyn keskittyviksi alueiksi.Pienyrittäjyys ja paikallinen tuotanto saavat vahvemman aseman.Ammattikoulutuksen merkitys kasvaa, erityisesti maataloudessa ja ruuantuotannossa.Turvalliset maat ja niiden puhdas luonto houkuttelevat enemmän matkailijoita maailman muuttuessa.Parantuneet tietoliikenneyhteydet tekevät alueesta houkuttelevamman etätöihin.Maakunnan sisäisen liikunnan kustannusten pienentyminen paikallisten energiaratkaisujen ansiosta.Energian paikallinen tuotanto ja varastointi lisäävät koko maakunnan elinvoimaisuutta.	<ul style="list-style-type: none">Kestävän kehityksen edistäminen ja painotus olemassa olevien rakenteiden hyödyntämisessä uudisrakentamisen sijaan vähentää ympäristökuormitusta.Kiertotalouden vahvistuminen vähentää jätteen määrää ja ympäristökuormitusta.Paikallisen energiantuotannon ja lähiruuan merkityksen kasvu sekä omavaraisuuden painottuminen lisäävät alueen kykyä vastustaa ulkoisia uhkia.Teknologian hyödyntäminen maataloudessa ja innovatiiviset ratkaisut auttavat vähentämään päästöjä ja tehostamaan tuotantoa.Lähiympäristön arvostuksen kasvu ja vahvistunut kiinnittyminen lähiluontoon ja -yhteisöihin lisää paikallista yhteisöllisyyttä ja vähentää esim. matkustustarvetta.EU:n sisällä pohjoismainen allianssi vahvistaa Keski-Suomen asemaa ja turvallisuutta.	<ul style="list-style-type: none">Keski-Suomen monimuotoinen luonto toimii voimavarana asukkaiden hyvinvoinnin lisäämisessä.Yhteiskunta kannustaa yksilöitä ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan, mikä vahvistaa yhteisöjen sisäistä solidaarisuutta.Yksinkertaisempien elämäntapojen ja kulutuksen arvostus johtaa kestävämpään ja täyttävämpään elämään.Omaishoidon ja vapaaehtoistyön nousu.Järjestöt toimivat palvelujen tuottajina ja järjestäjinä, erityisesti alueilla, joilla on vähemmän kaupallisia toimijoita.Etäpalvelut ja digitaalisuuden hyödyntäminen mahdollistaa laadukkaiden palvelujen saatavuuden kauempana oleville alueille.Keskittämisen sijaan terveyspalveluiden järjestäjät hyödyntävät liikkuvien lääkäreiden palveluita, mikä parantaa palveluiden saatavuutta maakunnassa.
UHAT	<ul style="list-style-type: none">Viljelyolosuhteiden heikkeneminen Etelä-Euroopassa aiheuttaa paineita Keski-Suomen maataloudelle, toisaalta kasvanut kysyntä voi olla myös mahdollisuus.Suurempien vientiyriyten kuihtuminen heikentää maakunnan taloudellista elinvoimaa.Aivovuoto muihin Pohjoismaihin.Luontomatkailun vetovoimatekijät ovat uhattuna ilmastonmuutoksen seurauksena.Tiestön heikkeneminen ilmastonmuutoksen vaikutuksesta hankaloittaa liikuttamista maakunnan sisällä.Lukiokoulutuksen keskittyminen suurempiin keskuksiin heikentää reuna-alueiden nuorten koulutusmahdollisuuksia ja vaikeuttaa reuna-alueiden elinvoiman kehittämistä.	<ul style="list-style-type: none">Ilmastonmuutoksen ennakoimattomuus ja vaikutukset, kuten raaka-aineet loppuvat alueellisesti, ympäristökatastrofit, hoitamattomat metsät käyttökeltomina.Kestämätön kulutus ja rakentamisen tarpeet johtavat resurssipulan korostumiseen.Jos perinteinen maatalous kasvaa voimakkaasti, kasvihuonekaasupäästöt lisääntyvät.Metsien liiallinen hyödyntäminen heikentää hiilinielua ja monimuotoisuutta.	<ul style="list-style-type: none">Demokratian mureneminen ja yhteiskunnan lisääntynyt valvonta vaikuttavat yksilönvapauksiin ja demokraattisiin periaatteisiin.Autoritaarisuuden nousu ja social credit järjestelmä, esim. palveluiden saaminen 'pisteytyksen' perusteella, eriarvoistaa ja heikentää sosiaalista koheesiota.Keskus- ja reuna-alueiden väestön välillä on eroja terveysvakuutuksen saannissa, mikä aiheuttaa eriarvoisuutta.Tarve omavaraisuudelle ja erakoituminen vähentää yhteisöllisyyttä ja yksilöiden hyvinvointia.Vaikka teknologia tarjoaa monia mahdollisuuksia, se myös aiheuttaa syrjäytymistä niiden keskuudessa, jotka eivät pysty tai halua käyttää digitaalisia palveluita.Elintapojen erilaistuminen voivat johtaa konflikteihin.

SKENAARIO: POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ KURJISTUVASSA EUROOPASSA

	Elinvoimaisuus ja saavutettavuus	Elinympäristö	Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus
TOIMENPITEET	<ul style="list-style-type: none">• Yhteistyön tiivistäminen muihin Pohjoismaihin ja naapurimaihin kaikilla alueilla. Rakennettava alueellinen konsensus siitä, mihin toimialoihin panostetaan ja vahvistetaan yhteistyötä näiden osalta.• Puolustussektoriin panostaminen, millä on tärkeä rooli mm. arktisessa yhteistyössä.• Vientivetoisten yritysten auttaminen toimintaympäristön muutoksiin sopeutumisessa tukiohjelmilla ja muilla rahoitusvaihtoehdoilla.• Monipuolisen elinkeinorakenteen ylläpitäminen ja kehittäminen edelleen. Bio- ja kiertotalouden koulutuksen ja tutkimuksen tukeminen. Metsien kestävä hoito ja monikäyttöinen hyödyntäminen: Hiilensidonta, virkistys, puukuidun hyödyntäminen, elintarvikkeet. Panostetaan ihmislähtöiseen teknologiaan ja hyvinvointiteknologiaosaamisen.• Maatalouden tukeminen, jonka merkitys on kasvanut huoltovarmuuden näkökulmasta. Tieinfrastruktuurin kunnossapidon ja kehittämisen investoinnit. Maakunnan laajuisten nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentaminen.• Vihreän energian tuotantoon ja omavaraisuuteen panostaminen.• Puurakentamisen edistäminen esim. kaavoitusstrategioiden päivittäminen puurakentamisen huomioonottamiseksi.• Datan hyödyntämisen mahdollisuuksien edistäminen: datan louhinnan ja analytiikan käyttö alueellisessa päätöksenteossa ja innovaatioissa.	<ul style="list-style-type: none">• Pahentuviin sään ääri-ilmiöihin varautuminen vahvistamalla infrastruktuuria ja yhteistyötä.• Huoltovarmuuden parantaminen ja muutosvalmiuden tehostaminen huomioimalla kriittiset infrastruktuurit ja resurssit.• Jyväskylän ja muun maakunnan välisen yhteistyön ja koordinoitun kehityksen edistäminen koko Keski-Suomen hyödyksi.• Teknologian ja data-analytiikan hyödyntäminen älymaataloudessa tuotannon tehostamiseksi ja ympäristövaikutusten vähentämiseksi.• Laaja-alaiseen koulutukseen investoiminen eriarvoisuuden vähentämiseksi ja polarisoitumisen estämiseksi.	<ul style="list-style-type: none">• Julkisen hallinnon ja palveluiden mobilisoiminen – palvelut tulevat asiakkaan luo. Digi-palveluiden saavutettavuuden varmistaminen kaikille, mukaan lukien vanhuksat ja vammaiset.• Järjestöjen rahoituksen ja resurssien turvaaminen tukemaan asukkaiden hyvinvointia sekä yhteistyön tehostaminen kuntien kanssa.• Kansalaisten, etenkin nuorten, poliittisen aktiivisuuden ja osaamisen vahvistaminen.• Panostetaan sosiaaliseen yhtenäisyyteen mm. paikallisen kulttuuriperinnön elvyttämisellä.

Skenaarioista riippumattomat toimenpiteet

KESKI-SUOMEN LIITTO

Keski-Suomen skenaariot

Vahva imago edunvalvontaa tukemassa

- Vahvistetaan maakunnan imagoa ja ainutlaatuisuutta. Osallistetaan asukkaat ja toimijat alueen brändäykseen ja markkinointiin.
- Vahvistetaan yhteistyötä ja edunvalvontaa kansallisesti ja kansainvälisesti, hyödynnetään parhaat käytännöt ja luodaan yhteisiä mahdollisuuksia.

Monipuolistuva elinkeinoelämä

- Tuetaan yrittäjyyttä eri toimialoilla ja vähennetään sektoriinriippuvuutta.
- Kannustetaan yrityksiä tiiviiseen monialaiseen yhteistyöhön tukemalla verkostoitumisalustoja ja yhteisiä TKI-hankkeita.
- Tuetaan korkeatasoista tutkimusta ja koulutusta sekä vauhditetaan monialaisten innovaatio-keskusten ja startup-ekosysteemin kehitystä.
- Panostetaan korkean tuottavuuden aloihin ja edistetään datan hyödyntämistä ja analytiikkaa sekä kehittyneitä digitaalisia ratkaisuja.
- Vastataan osaajapulaan luomalla kannustinjärjestelmä nuorten pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi ja tuetaan yrityksiä kansainvälisten osaajien rekrytoinnissa.

Toimivat ja nopeat yhteydet

- Varmistetaan saavutettavuus ja nopeat tietoliikenne yhteydet koko maakunnan alueelle.

Elinvoimaisuus ja saavutettavuus

Edelläkävijyys vihreässä siirtymässä

- Edistetään vihreää yrittäjyyttä, innovaatioita ja kiertotaloutta tarjoamalla tukea ja kannustimia sekä vahvistamalla osaamista mm. yhteishankkeilla, tilojen ja resurssien yhteiskäytöllä.
- Edistetään uusia energiaratkaisuja ja energiayritysten sijoittumista alueelle, mm. vetytalouden integrointi nykyiseen energiajärjestelmään.
- Edistetään ekoturismia tukemalla matkailualan toimijoita ja matkailijoita kestävässä valinnoissa ja ympäristöystävällisissä käytännöissä.

Houkutteleva ja kestävä elinympäristö

- Rakennetaan kestävää ja yhteisöllistä elinympäristöä turvaamalla viheralueet ja panostamalla vesivarantojen suojeluun.
- Tuetaan kestävää asumista ja elämistä, ja autetaan asukkaita vähentämään energiankulutustaan.

Valmius ilmastonmuutokseen

- Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ennakoivasti kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Kytetään yhteen luontokadon ja ilmastonmuutoksen hillinnän ratkaisut.
- Valmistaudutaan ilmastopakolaisuuden kasvuun infrastruktuuria ja palveluita kehittämällä.

Elinympäristö

Aktiiviset asukkaat hyvinvoinnin edistäjinä

- Luodaan kannustimia aktiiviseen kansalaistoimintaan ja vapaaehtoistyöhön.
- Tuetaan jakamistaloutta ja yhteisöllisyyttä edistävien verkostojen ja alustojen kehittämistä.
- Suunnitellaan asuinympäristöjä tukemaan sosiaalista yhtenäisyyttä ja väestön kokonaisvaltaista hyvinvointia, mm. palvelut, kohtaamispaikat. Osallistetaan eri asukasryhmiä suunnitteluun.

Tasa-arvoisesti kukoistava yhteisö

- Panostetaan väestön elinikäiseen oppimiseen ja sivistykseen eriarvoisuuden vähentämiseksi ja polarisoitumisen estämiseksi.
- Vastataan ikääntyvän väestön tarpeisiin palveluita, asumisratkaisuja ja yhteistyötä kehittämällä.
- Kehitetään ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen hyvinvointipalveluita ja aktiviteetteja, mm. mielen hyvinvoinnista huolehtimiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Turvataan väestön hyvän elämän edellytyksiä koko maakunnassa kehittämällä yhteistyötä ja rakenteita sekä liikkuvia digipalveluratkaisuja.

Asukkaiden hyvinvointi